

نماینده تشکل‌های رسمی کارگری از تعیین مزد ۱۴۰۰ می‌گوید

رضادادیم؛ گرچه رضایت نداریم

قطار تعیین حداقل مزد سال ۱۴۰۰ برعکس سال‌های گذشته خیلی زود به مقصد رسید. در آخرین دقایق روز شنبه در نهایت نمایندگان تشکل‌های رسمی کارگری، تشکل‌های کارفرمایی و دولت به توافق رسیدند تا حداقل مزد سال ۱۴۰۰ با افزایش حدود ۴۰ درصدی نسبت به سال ۹۹ به بیش از ۲ میلیون و ۶۵۰ هزار تومان برساند. این در حالی است که دیگر مولفه‌های مزد نیز به‌گونه‌ای افزایش پیدا کردند که از ابتدای سال ۱۴۰۰ حداقل دریافتی کارگران مجرد یا بدون فرزند به ۴ میلیون تومان برسد. با این حال، تجربه سال‌های اخیر و شواهد فعلی اقتصاد نشان می‌دهد سال آینده همچنان توفان تورمی می‌تواند اقتصاد کشور را درنوردد.

علی‌حدایی از جمله نمایندگان کارگری شورای عالی کار، پس از پایان جلسات مربوط به مزد به **سپید** گفت: ما به افزایش ۴۰ درصدی مزد رضا دادیم اما از آن رضایت نداریم. رضایت نداریم، چون واقعا با مزد ۴ میلیون تومانی نمی‌توان یک زندگی حداقلی را در ایران داشت. رضا دادیم چون با توجه به شرایط امکان افزایش مزد بیشتری را تصور نمی‌کردیم. او با اشاره به نقش تورم در زندگی و معیشت خانوارهای طبقه کارگر و مزدبگیران، تصریح کرد: ما از تورم نگرانی‌های فراوانی داشته و انتظار داریم سال آینده نهادهای مسئول کنترل مناسبی بر قیمت‌ها داشته باشند. مشروح این گفت‌وگو را در ادامه بخوانید.

● روند تعیین دستمزد امسال زودتر از سال‌های گذشته و به‌ویژه به نسبت سال گذشته با پایان رسید، شما به‌عنوان یکی از نمایندگان حاضر در جلسه، تا چه اندازه از مزد تعیین‌شده رضایت دارید؟

رضایت و نارضاتی نسبی است و وقتی از رضایت صحبت می‌کنیم موضوع رضای کامل داشتن یا توافقی داشتن با یک روند نیست. به نسبت وضعیتی که سال گذشته و در جلسات تعیین دستمزد به وجود آمد و به این منجر شد که ما حاضر به امضای مصوبه نشدیم، امسال به واقع شرایط دیگری وجود داشت. از تنش‌ها و کشمکش‌های سال گذشته خبری نبود و در نهایت هم میزان افزایش مزدی که به تصویب رسید، چون بالاتر از نرخ تورم اعلام شده بود، ما به آن رضا دادیم. دقت کنید که می‌گویم تیم کارگری به آن رضا داد و نه اینکه از آن رضایت کامل داشته باشد.

به این ترتیب ما هم در جلسات وضعیت رضایت‌بخش‌تری را داشتیم هم بر عکس سال گذشته توانستیم رضای شویم که مصوبه را امضا کنیم و تنش‌هایی مشابه سال گذشته نداشته باشیم. همانطور هم که گفتیم افزایش مزد از این ناحیه هم بیشتر از نرخ تورم بود و به همین دلیل هم ما به این مسئله رضای شدید.

● با اینکه به سبب معیشتی مصوب کمیته دستمزد شورای عالی کار انتقادات فراوانی می‌شد اما در نهایت این سید ماه گذشته به تصویب رسید. دستمزد سال ۱۴۰۰ چه میزان از هزینه‌های این سید را می‌پزدازد؟

سبب به تصویب رسیده ۶ میلیون و ۸۹۵ هزار تومان محاسبه شد. همانطوری که شما هم گفتید اعتراضات فراوانی به این رقم وجود داشت و حتی تیم کارگری هم چندان از آن رضایت نداشتند و سبب آن این بود که آنها محاسبه کرده بودند به مراتب بزرگ‌تر از این سبب بود. اما برای اینکه باید کار سرعت می‌گرفت تا حداقل مزد به نتیجه برسد و به دلیل حضور چند کارشناس مرکز آمار در این مورد هم در نهایت توافق حاصل شد. بر این اساس، یک خانوار برای تأمین حداقل نیازهای خود باید حدود ۷ میلیون تومان در کشور درآمد باشند. منظور از خانوار هم خانواده‌ای با ابعاد ۳.۳ نفر است که میانگین ابعاد خانوار خانواده‌های ایرانی در شرایط فعلی است.

از سوی دیگر، دستمزدی هم که در آخرین جلسه شورای عالی کار به تصویب رسید برای یک مزدبگیر متأهل با ۱.۳ فرزند هم ماهانه ۴ میلیون و ۱۹۷ هزار تومان حداقل دریافتی در سال آینده خواهد بود. به این ترتیب، همچنان یک فاصله حدود ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار تومانی میان حداقل مزد و حداقل معیشت وجود دارد. با این حال، چون شرایط کشور و دشواری‌های موجود را می‌شناختیم و از آن مهم‌تر می‌دانستیم که به یکباره نمی‌توان این شکاف را برطرف کرد، به همین دلیل به این رقم تن دادیم. به این ترتیب، با وجود افزایش مزد فعلی و پیش

از اینکه سال آغاز شود و ۳ تورمی آن بر هزینه مزدبگیران بیفزاید، باید بگوییم که حداقل دریافتی در سال ۱۴۰۰ فقط ۶۲ درصد یک سبد معیشتی حداقلی را تأمین می‌کند. این برای کسانی که مزد پایه را فقط دریافت می‌کنند، کار را به مراتب دشوارتر هم می‌کند به نحوی که مزد پایه سهم به مراتب ناچیزتری را از کل سبب هزینه‌های خانوار می‌تواند بپردازد. به این ترتیب، شرایط برای بازنشتگان می‌تواند دشوارتر باشد.

● تفاوت این شاخص با مزد تعیین‌شده برای ۹۹ چیست؟

ببینید سال گذشته دوستان حتی اجازه ندادند مزد به اندازه نرخ تورم افزایش پیدا کند. در حالی که مراجع رسمی از تورم بیش از ۴۱ درصدی حرف می‌زندان حداقل مزد پایه در گام نخست ۲۱ درصد و سپس ۲۶ درصد افزایش پیدا کرد. در نتیجه مزد در سال جاری حتی از تورم سال گذشته هم تصعیف‌شده‌تر بود. همچنین باید توجه داشت مزد به تصویب رسیده فقط ۵۶ درصد هزینه‌های سبد معیشتی ۴ میلیون و ۹۴۰ هزار تومانی را پوشش می‌داد. در حالی که در سوال پیش هم توضیح دادم مزد ۱۴۰۰ چند گام به جلوتر برداشت و اکنون حدود ۶۲ درصد از هزینه‌ها را تأمین می‌کند. بنابراین خود این مسئله یکی از دلایل رضایت داشتن ما نسبت به جلسات امسال و نارضاتی شدید ما از جلسات سال گذشته هم هست.

در هر حال وقتی شرایط مهیا و فراهم باشد ما می‌توانیم در جلسات تصمیمات بهتری بگیریم و خوشبختانه فعلا توانستیم قدرت خرید کارگران را فعلا روی کاغذ حفظ کنیم. می‌گویم روی کاغذ، چون با توجه به شرایط امکان دارد در روزهای آینده دوباره نرخ تورم به شکل فزاینده‌ای بالا برود که چنین اتفاقی تمام دستاوردها را بر باد خواهد داد و دوباره می‌تواند مزد را تضعیف کند.

این‌جا لازم می‌دانم به یک نکته دیگر نیز اشاره کنم؛ همه می‌دانیم با مزد ۴ میلیون تومانی زندگی در ایران دشوار است و همه می‌دانیم در چند سال اخیر چقدر به اقتصاد ایران فشار آمده است. این واقعیت سبب می‌شود مثلا به مزد ناکافی امسال رضایت دهیم. ما خود کارگر هستیم و از وضعیت تولید کشور به خوبی باخبریم؛ می‌دانیم بنگاه‌های کوچک به‌ویژه در این یک ساله و در شرایط کرونایی چه شرایطی را داشته‌اند و به چه دشواری‌هایی متوسل شدند تا امورات خود را بگردانند. بنابراین ما واقعیات اقتصادی را می‌بینیم و نگران شرایط هم هستیم. با توجه به این جوانب است که فکر می‌کنم رقم تعیین شده برای دستمزد مناسب است اما اکیدا ضروری است که مسئولان مربوط به بخش تولید و به‌ویژه بنگاه‌های کوچک توجه ویژه داشته باشند.

● با این وصف نمایندگان تشکل‌های رسمی کارگری چه انتظاری دارند؟

همان‌طور که به مسئله بنگاه‌های کوچک اشاره کردم، انتظار داریم دولت حمایت‌های ضروری و مرسوم را از این بخش انجام دهد تا آنها نیز بتوانند به روزهای پیش از کرونا باز گردند. از دیگر سو، امیدوارم با تفاهمی که روز شنبه به وجود آمد و سبب شد حداقل دستمزد خیلی زودتر از هر زمان دیگری به تصویب برسد، بتوانیم با دولت بیشتر گفت‌وگو و مذاکره داشته باشیم تا از این راه بتوانیم سیاست‌های حمایتی را هم اجرا کنیم. همانطوری که گفتیم مزد فقط کفاف

۶۲ هزینه‌های خانوار را می‌دهد و این در حالی است که همچنان خبرها از افزایش شتابان نرخ تورم خبر می‌دهند. به این ترتیب، ضرورت ایجاد می‌کند دولت سال آینده، جدا از اینکه در دست کدام جناح خواهد بود، باید به فکر سیاست‌های حمایتی از اقسار فرودست باشد. به بیان دیگر در ۳ سال گذشته جمعیت زیادی از کشور به زیر خط فقر سقوط کرده‌اند. این‌ها بخش مهمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند و با توجه به تاکید قانون اساسی و دیگر قوانین بالادستی ضروری است که دولت در این مسئله مداخله کرده و امکان تأمین یک زندگی شایسته را برای آنها و خانواده‌هایشان فراهم کند.

● بانک مرکزی از افزایش ۳۹ درصدی نقدینگی در یک سال اخیر خبر می‌دهد. در سال‌های گذشته هم همواره شما در میانه سال درخواست ترمیم مزد را داشتید. برای سال ۱۴۰۰ چقدر نگران نرخ تورم هستید؟

به واقع، مانند تقریبا همه خانوارهای کارگری، از هیچ چیزی به اندازه نرخ تورم نگران نیستیم و برای ما به‌طوری کلی کنترل قیمت‌ها به مراتب مهم‌تر از میزان افزایش دستمزد است. یکی دیگر از نمایندگان کارگری هم در این مدت چند بار تاکید کرده که اگر دولت، تورم را کنترل کند، حاضریم تورم دستمزدمان افزایش نیابد؛ یعنی مسئله مهمی تا این اندازه برای کارگران و معیشت آنها در دسرساز است، آن‌قدر که حاضریم از افزایش مزد چشمپوشی کنیم، به شرط اینکه ثبات قیمتی کامل برقرار شود.

به همین دلیل باید از تمام نهادهای ناظر و مرتبط بخواهیم در سال آینده کنترل بازار را در دست داشته باشند و اجازه جهش‌های چشمگیر قیمتی به کالاها و خدمات را ندهند. این یک ظلم بزرگ به خانوارهای ایرانی است که هیچ کنترل مناسبی روی نرخ کالاهاى مورد نیاز آنها وجود ندارد و هر بار خرید از مغازه می‌تواند برای آنها یک شگفتی بیافریند.

به این ترتیب، مسئله اساسی برای کارگران کنترل نرخ تورم است اما ما ابزارى برای کنترل قیمتی در بازار نداریم و تنها در تعیین مزد می‌توانیم نقشی داشته باشیم. به هر حال مسئله تورم حتی از موضوع تعیین حداقل دستمزد نیز برای ما مهم‌تر و کلیدی‌تر است. به این ترتیب ما، یعنی نمایندگان کارگری، به‌دنبال افزایش دستمزد‌ها نیستیم، بلکه به‌دنبال تقویت قدرت خرید هستیم. اما شرایط ۳ سال اخیر سبب شده تقویت قدرت خرید هم تا حد زیادی کنار رود و مسئله اصلی و تنها مسئله شود، حفظ قدرت خرید فعلی. با این حال، اگر نرخ تورم در رقمی باشد و بیش از ۳۰ درصد خیلی زود اثرات تقویت قدرت خرید از بین خواهد رفت. هنگامی‌که بازار رها می‌شود، گویا قیمت‌ها هم رها می‌شوند و تا جایی که بتوانند افزایش می‌یابند. این مشکل ما و همه خانوارهای کارگری است که تورم زمانه را برایمان غیرقابل تحمل کرده است.

همین نرخ تورم بالا سبب شده در ۳ سال اخیر هر بار چند ماه پس از افزایش دستمزد‌ها دوباره درخواست جلسه برای ترمیم مژدها را بدهیم. این مهم از سال ۹۷ به این سو، هر سال تکرار شده و من معتقدم اگر باز هم این اتفاق رخ دهد باید برای ترمیم مزد حرفه‌ای‌تر و بهتر از ۳ سال گذشته هم عمل کنیم. ولو اینکه دولت در حال تغییر کردن است و شاید از نظر سیاسی خیلی ثبات در سال

عکس: آیدا فریدی

متاسفانه برخی رسانه‌ها در روزهای گذشته طوری صحبت‌های تیم کارگری را منتشر کرده‌اند که گویا ما از رقم به‌دست آمده به شعف آمده و فکر می‌کنیم کاری بسیار بزرگ کرده‌ایم

آینده نداشته باشیم.

به هر حال، امیدوارم تعیین کم چالش مزد ۱۴۰۰ تبدیل به نقطه عطفی شده تا چالش‌ها میان سه طرف کارگری، کارفرمایی و دولت کمتر شود و در صورت امکان در کنترل تورم و سایر مسائل هم بتواند برای طول سال تصمیمات لازم را بگیرد.

● در جلسات سال گذشته چه گذشت که شما جلسات امسال را به نسبت آن رضایتبخش می‌نامید؟

واقعا شرایط عجیب و سختی برای سال گذشته داشتیم به نحوی که خود من هم گاهی تعجب می‌کردم که این‌ها دیگر چه وضعی است. ببینید همانطور که گفتیم با وجود اینکه آخرین آمار از تورم ۳۴.۲ درصدی در کشور خبر می‌دهد، حداقل دریافتی بیش از ۴۰ درصد افزایش یافت. اما در سال گذشته در حالی که نرخ تورم ۴۱ درصد بود مزد را در گام نخست فقط ۲۱ درصد افزایش دادند.

سال گذشته، تمام تلاش خود را پیرامون این موضوع گذشته بودیم که ابتدا مزد پایه دست‌کم به اندازه نرخ تورم افزایش یابد. کاری که دولت و کارفرمایان هرگز حاضر به انجام آن نبودند. نباید فراموش کنیم مزد پایه مهم‌ترین مولفه تعیین دستمزد است زیرا عیدی، سنوات، اضافه کار و حقوق بازنشتگان بر پایه میزان مزد پایه تعیین و پرداخت می‌شود. دولت به هیچ وجه موافق افزایش مزد پایه به اندازه تورم نبود. به همین دلیل، نخست ۲۱ درصد و سپس برای رضای کردن نمایندگان کارگری به امضا مصوبه، حاضر شدند آن را ۲۶ درصد افزایش دهند. همچنین افزایش سایر سطوح مزد نیز در سال گذشته بسیار ناآرز بود، به نحوی که سایر سطوح حداکثر ۱۵ درصد در سال گذشته افزایش پیدا کردند. با این حال، امسال حداقل دستمزد اندکی هم بیش از تورم افزایش پیدا کرد و ۶۲ درصد سبد معیشت را فعلا می‌تواند تأمین کند که گامی جلوتر از سال گذشته به‌شمار می‌رود.

به قدری در جلسات مربوط به تعیین حداقل مزد ۹۹ تنش و چالش وجود داشت که ما پس از پایان آن تاکید کردیم که قطار مزد به‌طور کلی از ریل خارج شده است. اما وقتی امسال حداقل مزد به اندازه میزان تورم اعلام شده افزایش پیدا کرده، حداقل می‌توانیم بگوییم تبصره یک ماده ۴۱ قانون کار مورد توجه قرار گرفته و در تعیین حداقل مزد مفاد آن لحاظ شده است. همین تفاهم و نبودن چالش سبب شد در عمل مجموعه حداقل دستمزد بیش از ۴۱ درصدی افزایش یابد و کسانی که امسال ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان حقوق می‌گرفتند در سال آینده می‌توانند حدود ۴ میلیون تومان در ماه دریافتی داشته باشند. البته ذکر این نکته هم ضروری است که افزایش مزد حدود ۴۰ درصدی تقریبا در ایران به جز سال پس از انقلاب بی‌سابقه هم بوده است.

● اگر نرخ تورم در سال آینده به شکل فزاینده افزایشی شود، باز هم جلسات ترمیم مزد را درخواست می‌دهید؟

امیدوارم چنین نشود اما اگر باز هم نرخ تورم روندی فزاینده به خود بگیرد ما همه سعی خود را برای حفظ قدرت خرید کارگران انجام خواهیم داد. با این حال از شما خواهش می‌کنم اجازه دهید خستگی جلسات اخیر از تن ما خارج شود و سپس ما را به یاد جلسات احتمالی سال آینده ببینازید.

امیرعباس آذرموند
editor@smtnews.ir

رکور دشکنی مزد ۱۴۰۰ و چالش همیشگی تورم

امیرعباس آذرموند
روزنامه‌نگار

امسال روند تعیین حداقل مزد با وجود اینکه می‌رفت به کشمکش‌های متعدد دچار شود، خیلی زودتر از هر سال دیگر به پایان رسید. در آخرین دقایق روز شنبه و در حالی که هنوز یک هفته تا پایان سال باقی مانده بود، نمایندگان تشکل‌های رسمی کارگری، تشکل‌های کارفرمایی و دولت در نهایت توافق کردند تا حداقل مزد پایه کارگران کشور به میزان ۳۹ درصد افزایش یابد. این در حالی بود که در ابتدای جلسات، دولت با پیشنهاد افزایش ۳۲ درصدی و کارفرمایان با پیشنهاد مزد منطقه‌ای و بعدتر با افزایش ۲۵ درصدی خود را به جلسات رساندند. در مقابل نمایندگان تشکل‌های رسمی کارگری از همان آغاز تاکید داشتند که مزد باید معادل یک میلیون و ۹۵۵ هزار تومان افزایش یابد. این رقم معادل افزایش هزینه‌های معیشتی خانوار در یک سال گذشته بود و از نظر درصدی هم معادل ۱۰۲ درصد بر میزان حداقل دستمزد می‌افزود. با این حال، مشخص بود چون سال‌های گذشته، دولت به‌نوعی وسط ماجرا را گرفته است. در نهایت به حداقل مزد پایه حدود ۷۰۰ هزار تومان اضافه شود. همچنین با افزایش ۵۰ درصدی حق مسکن و حق خواربار و دیگر مولفه‌های مزد، در سال آینده حداقل دریافتی کارگران و مزدبگیران، در صورتی که فرزندی نداشته باشند، اندکی کمتر از ۴ میلیون تومان خواهد بود.

گرچه افزایش ۳۹ درصدی مزد، تقریبا هیچ‌گاه در سال‌های گذشته تکرار نشده بود و تنها در نخستین سال پس از انقلاب افزایش مزد بیش از این رقم بود، هنوز با معیشت فاصله بزرگی دارد. هم‌اکنون حداقل دستمزد اعلام‌شده از سوی شورای عالی کار فقط می‌تواند ۶۲ درصد هزینه‌های معیشتی خانوار را تأمین کند. به این ترتیب، بیش از یک‌سوم هزینه‌های خانوار منابعی برای تأمین ندارند. همچنین به‌تازگی بانک مرکزی اعلام کرده نقدینگی در حداقل بهمن ۹۹ تا بهمن ۹۸ بیش از ۳۹ درصد رشد کرده است. این رشد نقدینگی عمدتاً از ناحیه افزایش پایه پولی و سهم سپه بالای شبه پول‌ها خلق شده است. دلیل افزایش نقدینگی در ۳ سال گذشته حجم بالای کسری بودجه دولت‌ها بوده است. دولت‌ها در ایران هنگامی‌که نمی‌توانند هزینه‌های جاری خود را تأمین کنند، منابع نفتی دست درازی می‌کنند اما در شرایط پس از تحریم‌های ایالات متحده چنین منابع گسترده‌ای دیگر در دسترس دولت‌ها قرار ندارد. به همین دلیل دولت مجبور به استفاده از راهکارهای دیگر شده است. این راهکار چیزی نیست جز افزایش استقراض از بانک‌ها و به‌ویژه بانک مرکزی. در ادبیات اقتصادی به پولی که از این طریق و برای جبران کسری بودجه خلق می‌شود، پول پرقدتر می‌گویند. به این ترتیب، این حجم از نقدینگی با پولی پرقدتر جبران شدند و این به آن معناست که در سال آینده نرخ تورم همچنان می‌تواند شرایط بی‌ثبات‌کننده‌ای را برای نرخ کالاها و خدمات در سال بعد ایجاد کند.

دولت روحانی در آخرین فرصت خود برای جبران قدرت خرید مزدبگیران دست به رکوردشکنی زد. اما این رکوردشکنی در کنار رکوردشکنی‌های دیگر در زمان این دولت بی‌اثر می‌شود. رکود ۳ سال تورم بیش از ۳۰ درصد بی‌دری بی که در این دوران برای کشور به‌وجود آمد، هم‌زمان با رکود دو سال رشد منفی حدود ۱۲ درصد، از جمله رکوردهایی هستند که پیامدهای آن قبل از هر چیز دامن خانوارهای کارگری می‌گیرد.

به این ترتیب، رکوردشکنی افزایش مزد در دولت روحانی، زمانی‌که با انتظار تورمی برای سال ۱۴۰۰ هم‌زمان می‌شود، می‌تواند تمام تأثیر خود را از دست دهد. گرچه افزایش حدود یک میلیون و ۴۰۰ هزار تومانی در دریافتی‌ها بی‌سابقه است اما نباید فراموش کرد همین افزایش مزد با یک تورم کمتر از ۲۰ درصدی نیز کاملاً از بین خواهد رفت. حال اگر برای سال آینده نرخ تورم آن‌طور که صندوق بین‌المللی پول برای ایران ۴۱ درصد در نظر گرفته، شود، آن‌گاه تا پیش از آغاز تابستان تمام دستاوردهای شورای عالی کار دود می‌شود و به هوای می‌رود. شاید کار برای دولت روحانی در این مقطع به پایان برسد اما جدال برای دستیابی به مزدی شایسته و منصفانه و تلاش برای تعمیق عدالت اجتماعی پس از این هم ادامه خواهد داشت. دولت آینده از هر جناحی که باشد، باید پاسخ و برنامه کافی برای تحقق عدالت اجتماعی داشته باشد، زیرا جامعه تنگ‌دست‌تر از آن است که بتواند با گفتار درمانی برای مدتی هم شکم خود را صابون بزند. دولت بعدی قبل از هر چیز باید بتواند در چالش‌های مختلف تصمیمات سریع اما دقیق را اتخاذ کند.